

Hefte 5

Partistyrets forslag til uttalelser

5 **Partistyrets forslag til uttalelser**

6 1. Norge må hegne om internasjonal handel og internasjonalt samarbeid

7

8 2. Flere unge i arbeid

9

10 3. Helse og velferd

11

12 4. En fortsatt sosialdemokratisk strøm- og energipolitikk

13

Norge må hegne om internasjonal handel og internasjonalt samarbeid

Internasjonalt samarbeid og handel er under økt press. En ny geopolitisk realitet avtegner seg og Norges plass i verden utfordres av stormaktsrivalisering, krig i Europa og det grønne skiftet. Som en stor eksportør av naturressurser, som en mellomstor økonomi, men et lite land, er vi avhengig av bredt og åpent globalt samarbeid. En regelstyrt verdensorden og en stadig bedre organisert verden er avgjørende for at Norge skal fortsette å skape velferd for våre innbyggere og hevde våre interesser internasjonalt.

Det er i alle lands interesse at samhandelen i verden opprettholdes. Europa og Nord-Amerika vil måtte dele rollen som premissleverandører med Kina og andre fremvoksende økonomier.

Norges behov for samarbeid i forsvarspolitikken er i det store og det hele ivaretatt gjennom Norges NATO-medlemskap. At Sverige og Finland sannsynligvis blir medlemmer i NATO er i Norges interesse og gjør at det kan tenkes nytt om forsvaret av den skandinaviske halvøy. Hva som inngår i begrepet *forsvarspolitik* er lite i endring, selv om Cyberforsvaret er av nyere dato. *Sikkerhetspolitikk* er derimot et begrep hvis innhold stadig utvides. Handelspolitikken, samt miljø-/klima- og ressurspolitikken er en stadig voksende del av sikkerhetspolitikken, og NATO er ikke en organisasjon som har til oppgave å ivareta disse sidene ved medlemslandenes sikkerhetsbehov.

Handel blir til sikkerhetspolitikk mange steder. Vestlig lederskap og verdier svekkes globalt. Dette skaper et tøffere utenrikspolitisk landskap for Norge å navigere i.

I et slikt landskap blir det helt avgjørende at Norge styrker og utbygger samarbeidet med våre vestlige allierte, nordamerikanske og europeiske demokratier. Det tette samarbeid på grunn av den akutte energikrisen har brakt oss nærmere EU, men det går ikke av seg selv. Samtidig er det viktig at Norge er åpen for tett samarbeid med fremvoksende økonomier og demokratier over hele verden.

I en tid hvor den aktive næringspolitikken gjør et kraftig comeback for å svare særlig på klima- og naturkrisene, blir det viktigere at balansen mellom frihandel, subsidier og globalt samarbeid innrettes riktig og ikke blir til handel for samarbeidet mellom vestlige demokratier. Vi må unngå et subsidiekappløp med våre vestlige allierte i et grønt skifte. Vi må holde fanen høyt for at Norge er en del av det felles indre marked i Europa, med felleseuropeiske løsninger i samarbeid med USA og Canada, slik at norsk industri blir en aktiv pådriver for det grønne skiftet og skaper arbeidsplasser i Norge. Da blir vårt samarbeid med Europa av avgjørende betydning. Norge risikerer å få svært store utfordringer om vi blir stående alene i en situasjonen der de store enkeltaktørene og handelssammenslutningene i verden begynner å beskytte seg mot hverandre.

I Arbeiderpartiets gjeldende partiprogram heter det at «*våre interesser fremmes best ved å samarbeide med våre europeiske naboer. Arbeiderpartiet er tilhenger av et sterkt politisk samarbeid i Europa.*» Det siste året har til de grader minnet oss om at demokratiene i Europa er gjensidig avhengig av hverandre. Russlands angrep på Ukraina ville ikke kunnet bli møtt med den samme resolute og samlede respons, uten gjensidig forpliktende europeiske samarbeidsordninger i forsvars- og handelspolitikken.

Europa består av veldig mange små og noen få mellomstore demokratier – og Russland. Russland er Europas suverent største land og suverent største militærmakt. Landet har dessuten verdens største atomvåpenarsenal og Russland er også Europas største energiprodusent. Russland er ikke demokrati, men et kleptokrati som har glidd over i rent despoti. Det er ikke lenger rom for tvil om at det russiske regimet har imperialistiske ambisjoner på bekostning av flere andre europeiske stater. Norge og

64 Europa kan derfor ikke tillate Russland å nå sine ambisjoner med krigen i Ukraina. Ukraina må derfor
65 få all den hjelp som er nødvendig for å vinne denne krigen.

66

67 Ikke siden den kalde krigen har bevisstheten om trusselen fra øst vært sterkere enn akkurat nå. Vi
68 har nå de mest alvorlige og omfattende krigshandlinger i Europa siden 2. verdenskrig. Da krigen brøt
69 ut var EU svært raskt ute med en tydelig forberedt sanksjonspolitik. Senere har det kommet
70 sanksjonspakke etter sanksjonspakke. Russland opplever nå de hardeste økonomiske sanksjoner noe
71 land noensinne er blitt utsatt for. Norge slutter seg løpende til dette sanksjonsregimet. Om alle land
72 hver for seg skulle respondert, ville Russland fått store rom til å manøvrere seg mellom ulike
73 ordninger og ulike grader av tiltak. En slik situasjon ville gjort Russland sterkere og resten av Europa
74 svakere. Det er et slikt Europa Russland ønsker seg. Arbeiderpartiet kan ikke se at Norge skulle være
75 tjent med slikt Europa.

76

77 Både Russland og Ukraina er blant verdens største matvareprodusenter. I 2020 sto landene for 25
78 prosent av verdens samlede eksport av hvete. Matvareeksporten gjennom Bosporosstredet er nå
79 redusert, varierende og usikker. Dette har ikke medført matvaremangel i Norge, men det har
80 medført økte matvarepriser. Dette er aller verst for noen av de fattigste landene i verden. Det finnes
81 ikke et hjørne av verden som ikke i noen grad er berørt av denne krigen. Oslo Arbeiderparti støtter
82 derfor regjeringens politikk for hjelp til de tredjeland som er mest berørt av forstyrrelsene i verdens
83 matvarekjeder.

84

Flere unge i arbeid

Arbeiderpartiets viktigste oppgave er å sørge for at folk har en jobb å gå til. I dag står over 100.000 unge utenfor arbeidslivet. 60 prosent av unge som står uten jobb eller utdanning står utenfor ordninger og tiltak. Vi vil prioritere disse. Alle som kan og vil skal få jobbe.

Å få flere i arbeid er også viktig for å minske sosiale forskjeller. Deltakelse i arbeidslivet gir mulighet til bedre leve-, bo- og oppvekstvilkår. Arbeid gir trygghet, frihet og felleskap. Trygghet, frihet og felleskap gir bedre helse.

Arbeidsmarkedet for unge mellom 15-29 år i Norge blant de beste innen OECD-landene. Likevel er det mange unge som sliter med å få varig tilknytning til arbeidslivet. Mer enn halvparten av alle unge arbeidsledige har ikke fullført videregående utdanning. Dette er dermed den største risikofaktoren for ungdomsledighet. Frafallet er spesielt utbredt blant elever ved yrkesfaglig utdanning, derfor bør det legges til rette for en tettere kontakt mellom bedrifter og yrkesskole tidligere, og lages kortere løp med praktisk arbeidsopplæring fra dag en, slik mange andre OECD-land tilbyr.

Å forhindre frafall i skolen en av våre viktigste satsinger. Vi vil sørge for en god offentlig skole med flere lærere, tidlig innsats, og tverrfaglighet i skolen som vil bidra til et godt lag rundt elevene og gi tettere oppfølging.

Skoleresultater følger ofte elevenes sosiale bakgrunn. Et større mangfold på skolene gir bedre faglig og sosial utvikling til alle elever. Barn og unge opplever økte utfordringer med psykisk helse. Vi vil iverksette tiltak som adresserer dette tidlig, og sørge for at barn og unge får tett oppfølging og hjelp. Arbeiderpartiet vil derfor sette inn en kraftfull innsats som ser utdanning, helse og arbeid i sammenheng.

Å mestre på skolen krever også innsats utenfor skolen. Politikk for sterkere fellesskap i skolen krever også politikk for sterkere fellesskap rundt skolen.

I Oslo har alle bydeler egne ungdomsteam som er tilknyttet NAV-kontoret, og som følger opp og veileder de unge voksne som har behov for hjelp til å komme i arbeid. Å få hjelp til å komme i jobb kan også innebære samarbeid om utdanning eller helsehjelp.

Vi vil videreutvikle Oslostandarden for samarbeid om gjennomføring av videregående opplæring, og også utvikle denne til å gjelde flere deler av landet. Oslostandarden er en avtale for samarbeidet mellom skolene, bydelene og de lokale NAV-kontorene i Oslo, mellom Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap, Byrådsavdeling for eldre, helse og arbeid og NAV Oslo. Hensikten er å sikre et godt samarbeid om oppfølging av ungdom mellom 15 - 21 år som er helt uten opplæring eller arbeid, eller står i fare for å falle ut av videregående opplæring.

Årsakene til ungdomsledigheten er svært sammensatte og handler ikke kun om helse. Unge på AAP opplever sammensatte årsaker til at de sliter med å finne arbeid. De fleste har i tillegg til sin diagnose svært lite eller mangelfull utdanning og enda mindre arbeidserfaring. De har ofte dårlig selvtillit og har opplevd lite mestring. Mange føler på utrygghet, isolasjon og mangler et nettverk. Enkelte opplever ustabile boforhold og andre sosiale utfordringer. Alt dette er barrierer mot arbeidslivet som unge trenger hjelp til å løse.

Hos NAV er helsen den avgjørende og styrende faktoren i inntektssikringen og dermed også i oppfølgingen av unge langtidsledige. En slik prosess kan gi en uheldig medikalisering av ungdomsledighet, hvor unges utenforskap blir omgjort til et helseproblem.

Oslo Arbeiderparti vil gjennomgå forslag til tiltak som kan bidra til å bryte koblingen mellom diagnose, og inntektssikring og oppfølging for unge brukere i NAV.

Det foreligger blant annet forslag om at mottakere av en slik ytelse bør få et tilbud om deltagelse i et helhetlig, arbeidsrettet og sosialt program, med adgang til relevante arbeidsrettede, kvalifiserende og bredere sosiale tiltak, hvor det er fokus på deltagelse, som har større fokus på ressursene og mulighetene for arbeidsinkludering som finnes i gruppa av unge ledige.

Vi vil fortsette Ungdomsgarantien for å få flere unge i arbeid. Denne skal sikre at unge som trenger hjelp til å komme i arbeid, får tidlig innsats og tett oppfølging så lenge det er nødvendig. Denne bidrar blant annet til flere veiledere ved NAV-kontorene, slik at unge under 30 får tettere oppfølging gjennom en fast kontaktperson som bidrar til å bedre koordineringen mellom ulike instanser, som for eksempel mellom NAV, helsetjenestene og utdanningssektoren.

Oslo Arbeiderparti er spesielt bekymret for innbyggere som ikke er i arbeid, utdanning eller tiltak og som heller ikke har en trygdeytelse å leve av. Derfor har byrådet i Oslo igangsatt et nybrottsarbeid for å samle erfaringer om hva dette skyldes, hva som vil fungere for å få disse inn i arbeid, utdanning eller inntektssikring. Dette er et tiltak vi mener må overføres nasjonalt. I et arbeidsliv som trenger arbeidskraft er de ikke-sysselsatte våre største arbeidskraftreserver.

Oslo kommune og statlige virksomheter må også se på hvordan oppgaver settes sammen til nye stillinger som ikke inneholder for strenge kompetansekrav. Det er viktig at alle områder av byen har flere og varierte arbeidsplasser.

Offentlige virksomheter bør også lokaliseres til områder med levekårsutfordringer. En svak tilhørighet til arbeidslivet øker også sjansen for å bli utnyttet av useriøse aktører, svart arbeid og lav organisasjonsgrad. Sammen med fagbevegelsen vil vi bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, begrense midlertidighet og innleie, sørge for at flere kan jobbe heltid, og satse på livslang læring.

Oslo Arbeiderparti vil:

- intensivere innsatsen med å oppsøke unge arbeidsløse for å få flere inn i arbeid eller utdanning. Forsterke tilbud om kompetansepåfyll, etter- og videreutdanning samt tiltak og oppfølging som setter flere i stand til å ta ledige jobber.
- gjennomgå ytelsessystemet i NAV og utrede mulighet for å gi inntektssikring samtidig som man får tett og aktiv oppfølging fra NAV for å finne jobb, utdanning eller annen meningsfull aktivitet
- innføre en aktivitetsreform med jobbgaranti for nye unge mottakere av arbeidsavklaringspenger og uføretrygd
- fjerne byråkratiske hindre i NAV som svekker motivasjonen til unge for å øke kompetanse eller være i aktivitet og sikre den enkelte mer individuell tilpasning
- fortsette satsingen på unge under 30 år gjennom Ungdomsgarantien og utvide satsingen på sommerjobber til ungdom til også å inkludere deltidsjobber gjennom hele året
- at det etableres flere lavterskel jobbsentre og UngJobb, både i Oslo og nasjonalt
- at staten innfører gratis barnehage og aktivitetsskole i områder med store levekårsutfordringer
- gjennomgå tiltak som kan bryte koblingen mellom diagnose, og inntektssikring og oppfølging for unge brukere i NAV, og vurdere om det bør etableres egen ordning til unge

- garantere flere lærlingeplasser. Når en starter på et fagbrev må det være en lærlingeplass som venter videre i løpet. Alt for mange får ikke fullført utdanningen grunnet for få lærlingeplasser.
- at det satses mer på opplæringstiltak og skaffes flere arbeidstreningsplasser. Tilbud om arbeidstrening skal ikke ut på anbud.
- at kommunen som arbeidsgiver skal sette en ny standard for å inkludere flere i arbeidslivet, eksempelvis gjennom prosjekter som Kompetansejobber
- legge til rette for næringsvirksomhet i byområder med lite næringsrettet virksomhet og lokalisere offentlige arbeidsplasser, herunder kommunale og statlige etater, til områder med levekårsutfordringer
- styrke innsatsen for å øke heltidsandelen i offentlige og private virksomheter
- bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, begrense midlertidighet og innleie, sørge for at flere kan jobbe heltid
- styrke Kvalifiseringsprogrammet (KVP), og sørge for at dette og andre egnede arbeidsrettede tiltak i større grad benyttes for unge arbeidssøkere

Flere unge med funksjonsnedsettelse skal inn i arbeidslivet

Mange unge med funksjonsnedsettelse ønsker seg inn i arbeidslivet, men står i dag utenfor. Samfunnsskapte systemiske hindringer, diskriminering og fordommer står ofte i veien, og vi vil jobbe for å fjerne hindre. Det er store muligheter ved å få unge funksjonshemmede i arbeid. Kvalifiserte søkere som oppgir funksjonsnedsettelse, har 50% lavere sannsynlighet for å bli innkalt til intervju. Vi vil ta tak i både de systemiske hindringene og fordommene som ligger til grunn. Vi vil sikre at flere personer med funksjonsnedsettelse får bidra i arbeidslivet etter eget ønske.

Oslo Arbeiderparti vil:

- sikre funksjonsnedsattes mulighet til å gjennomføre grunnskole gjennom tilstrekkelig oppfølging, tilrettelegging og universell utforming
- sørge for tilgjengelige skoler og fritidstilbud - blant annet strategi veikart universell skole
- gi tilgjengelig støtte i utdanningsløp gjennom assistent og BPA
- sørge for reell mulighet for utvidet tid til å fullføre grunnskole, inkl. rett til standpunktkarakterer
- utvikle samarbeidsordninger mellom skole og arbeidsliv, blant annet gjennom utviklingsmidler til virksomheter som tilbyr integrerte løp i samarbeid med skolene
- at det vurderes strengere sanksjoner og straff for virksomheter som blir dømt for diskriminering
- gi økt støtte og incentiver til virksomheter som tilbyr stillinger hvor formålet er opplæring, utvikling og muligheter for unge mennesker med funksjonsnedsettelse
- bidra til at det tilbys flere traineestillinger, med formål om fast ansettelse
- styrke NAV som en tilrettelegger for arbeid og aktivitet for unge med funksjonsnedsettelse

Helse og velferd

Folkehelse

Oslos befolkning har jevnt over god helse og livskvalitet, men det er store forskjeller i byen vår. Det er den største folkehelseutfordringen i Oslo. Arbeiderparti skal jobbe for å utjevne forskjeller og bygge sterke fellesskap slik at alle i byen vår får like muligheter til å leve gode og meningsfulle liv. Sosial ulikhet i helse kjennetegnes ved at helsetilstanden jevnt over er betydelig dårligere i levekårsutsatte områder og blant grupper i lavere sosiale lag. Dette er et rettferdighetsproblem og et folkehelseproblem. Arbeiderpartiet mener det er viktig med folkehelsepolitikk som gjør det lettere for folk å ta valg som bygger opp om en god helse. Arbeiderpartiet vil jobbe for å utjevne forskjeller og bygge ned sosial ulikhet i helse.

Oslo Arbeiderparti vil:

- styrke samarbeidet mellom bydelene og kommunene for det systematiske folkehelsearbeidet
- legge til rette for en kunnskapsbasert utvikling av arbeidsmåter, tiltak og verktøy, samt stimulere til samarbeid på tvers av sektorer, mellom kommunen og forskningsmiljøer om utviklingsarbeidet
- sette inn tiltak tidlig i livet, samt følge de opp over tid for å utjevne sosial ulikhet i helse
- legge til rette for at folk kan treffe handlingsvalg som er gunstig for helse og livskvalitet
- legge til rette for gode nærmiljø og lokalsamfunn, som fremmer god folkehelse gjennom inkluderende fellesområder med blant annet treningsapparater
- at helsehjelpen skal ivareta behov blant mangfoldet i befolkningen, og at grupper som er underrepresentert i forskningen skal prioriteres slik at flere får bedre og tilpasset hjelp
- jobbe for at FHI, Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), Helsedirektoratet og andre relevante institusjoner får tilstrekkelig og forutsigelige rammer for å sikre et kunnskapsbasert folkehelseråd

Psykisk helse

Mange mennesker i byen vår sliter med psykiske helseplager. Forskning viser at psykiske lidelser er en av hovedårsakene til at folk faller ut av arbeid, og bidrar til 10-20 år færre leveår enn gjennomsnittet. Oslo Arbeiderparti mener at det skal være lett og ubyråkratisk å få hjelp, og at hjelpen skal være sammenhengende. Det forebyggende perspektivet ses i øvrig politikk, som oppvekst, boforhold og tilknytning til arbeidslivet. Oslo Arbeiderparti mener vi trenger en vesentlig styrking av det psykiske helsevernet, og er bekymret for en stadig større todeling der de med betalingsevne kan kjøpe seg foran.

Oslo Arbeiderpartiet vil:

- at veksten i psykisk helsevern og rus fortsatt skal være større enn for somatikk
- at staten utreder fordeler og ulemper ved at kommunen overtar hele eller deler av det psykiske helsetilbudet som i dag styres av spesialisthelsetjenesten, med kommunen representert i prosessen
- skaffe flere psykologspesialister med kommunal avtale
- ta initiativ til at avtalespesialistene i større grad blir integrert i det offentlige tilbudet, og at prioritering styres mer etter reelt behov
- vurdere rekruttering av psykologstudenter til lavterskel psykisk helsetjenester
- videreutvikle og styrke ordningen Rask psykisk helsehjelp i bydelene
- at kommunen tar initiativ til at BUP er mer tilstede på skolene
- utrede om nåværende organisering av helsestasjoner for ungdom er hensiktsmessig med tanke på tilgjengelighet, kompetanse og øvrige tjenester
- vurdere å opprette UngArena flere steder byen

- bedre tilbudet på helsestasjonene, skolehelsetjenesten og undervisning om psykisk helse i skolen, samt øke foreldres kompetanse om psykisk helse og utviklingsforstyrrelser
- etablere flere ambulante samhandlingsteam, som FACT, i flere bydeler og utvide det til å gjelde flere målgrupper
- sikre drift for ideelle organisasjoner som gir tilbud til mennesker med psykiske helseutfordringer som faller utenfor jobb og skole
- at helsesykepleier skal kunne henvise til BUP/psykolog
- styrke arbeidet for forebyggende tiltak rettet mot studenters psykiske helse, særlig koblet til ensomhet
- lage en NOU der man ser på sammenhengen mellom psykiske utfordringer, frafall i videregående og det å havne utenfor arbeidslivet

Gode helse- og omsorgstjenester for eldre

Vi blir stadig eldre, og mange av oss lever lange og gode liv. Fordi vi lever lenger, vil mange av oss også bli sykere mot slutten av livet. Den utviklingen står vi midt i nå. Med en aldrende befolkning så må vi sikre oss helsetjenester som er rigget for den veksten. Vi må handle etter den virkeligheten vi står i. På 1970-tallet var nordmenn pensjonister i 7 år i snitt. Nå er vi pensjonister i 24 år, og denne utviklingen fortsetter. Den demografiske utviklingen gjør at vi blir flere pasienter i forhold til ansatte i helsetjenestene. Vi vet også at mange pårørende står i vanskelige situasjoner over tid. Pårørende skal oppleve å få god støtte og avlastning.

Oslo Arbeiderparti vil:

- styrke helse- og omsorgstjenestene våre, slik at de er godt rustet til å møte utviklingen og veksten blant antall eldre i fremtiden
- sikre at helsehusene er organisert på en slik måte at det skaper trygghet for pasientene våre, samt at rett kompetanse sikres, og at samarbeidet og kommunikasjonen mellom sykehusene og helsehusene er så god som mulig, til det beste for pasienten
- se på organisering av helsehusene slik at vi møter både det akutte behovet vi ser i dag, rigger oss for utfordringene som kommer, samt sikrer god kvalitet på tjenestene vi tilbyr
- at det jobbes godt sammen på tvers av forvaltningsnivåer, med pasienten og de som skal få helsehjelp i fokus
- at alle eldre ved en gitt alder får gratis tilbud om bistand til gjennomgang av bolig. Hjelp som både kartlegger og tilrettelegger bolig til livsløpsstandard som ivaretar fysiske, sosiale og økologiske behov
- utrede hvordan aleneboende kan tilbys gratis hjelp til- og økonomisk gevinst for å legge til rette for utleie og/eller samboerskap i egen bolig
- utvikle nye boformer eksempelvis borettslag-organiserte, rimelige utleieboliger med noen sosiale grunntjenester
- videreutvikle og sikre stabil drift av åpne arenaer og møteplasser for eldre
- drive oppsøkende arbeid for å komme i kontakt med flere eldre, og for å gjøre tilbudene kjent for gruppa
- utrede mulighet for å utvikle flerbrukshus for eldre, hvor flere tilbud er samlet på ett sted.
- styrke tilbudet av tiltakskonsulenter, aktivitører og andre som kan organisere og være pådriver i støttestrukturer som setter i gang samhandling, kameratsjekk, støttekontaktordning, demenskor og lignende
- utrede en Oslomodell for samarbeid med ideell sektor, der man sikrer innovasjon og gode lønns, pensjons- og arbeidsvilkår for ansatte

Fastlegeordningen og samhandling

Fastlegeordningen har større rekrutteringsproblem enn tidligere. Noe av det viktigste vi gjør for å motvirke en todelt helsetjeneste, er å sørge for en fortsatt stabil fastlegeordning, som rekrutterer nye og beholder dagens fastleger.

Arbeidsmengden er en stor rekrutteringsutfordring. Oslo Arbeiderparti mener det bør gjennomføres en gjennomgang av fastlegenes oppgaver, for å sikre at de bare benyttes til det de er best til, samt se på muligheter for å avlaste de med blant annet bistand fra annet helsepersonell. Det kan være hensiktsmessig å vurdere fastlønn til fastleger, slik det er etablert i mange kommuner med mindre enn 5.000 innbyggere. Fastlegeforskriften åpner for begge løpene, både næringsdrift og kommunalt fastlønnede fastleger hvor kommunene tar et større ansvar for basiskostnadene.

Det er ikke snakk om et enten eller, men at fastlønn kan være et alternativ og supplement til dagens ordning, også i større kommuner og bydeler. Oslo Arbeiderparti mener at kommunen bør overta driften av legekontorer, samt at fastlegeordningen styrkes.

Oslo Arbeiderparti vil:

- arbeide for å styrke fastlegeordningene, samt redusere forskjellene mellom bydeler og sikre at alle bydeler i Oslo har god og tilstrekkelig tilgang til fastleger
- vurdere kommunale fastleger, hvor det er store rekrutteringsutfordringer
- ha en gjennomgang av fastlegenes oppgaver for å sikre at fastlegene bare benyttes til det de er best til og at øvrige oppgaver overføres til andre, inklusive NAV
- at fastleger har mulighet til å ansette tilstrekkelig hjelpepersonell og sikres mulighet for ekstra innsats for de pasienter som har størst behov
- etablere faste digitale møtepunkter mellom fastleger og hjemmesykepleien for å diskutere brukere
- innføre en pilot i to bydeler med leger ansatte i hjemmetjenesten
- finne måter på å inkludere og honorere fastleger, slik at de kan delta i utviklingen av kommunale helsetjenester
- vurdere å opprette flere kommunale legesentre og ansette kommunale fastleger
- sikre spesielle rekrutteringstiltak i de deler av landet som strever mest med å rekruttere og beholde fastleger
- innføre tiltak for å beholde flere fastleger
- med utgangspunkt i Helsepersonellkommisjonen, vurdere om andre helsearbeidere (og også kontormedarbeidere) kan utføre flere av oppgavene på fastlegekontoret
- vurdere om grenseflaten mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten er forskjøvet for mye over mot fastlegene med samhandlingsreformen
- motvirke den stadige overføringen av oppgaver til fastlegene, og at oppgaver som ikke hører hjemme i helsetjenesten skal ikke behandles av fastlegen
- utvikle gode teknologiske løsninger og systemer for strukturert overføring av informasjon mellom aktører både i kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten
- begrense de privates rett til å henvise videre til spesialisthelsetjenesten

Tillitsbasert styring og ledelse i helse og velferd

Tillit bygges nedenfra. Tillit bygges gjennom gode prosesser. Det krever rom til å prøve, feile, lære og endre. Grunnleggende i slik tilnærming er vissheten om at det er de «som har skoen på som vet hvor den trykker». Det betyr at alle tjenester, virksomheter og institusjoner må ha kompetanse slik at alle parter blir hørt.

378 **Oslo Arbeiderparti vil:**

- 379 • videreføre det gode arbeidet med tillitsbasert styring og ledelse i Oslo kommune, herunder
- 380 bruke data vi har til å utvikle tjenestene
- 381 • sikre at ansatte, brukere og pårørende har en sterk stemme i utviklingen av tillitsbasert
- 382 styring og ledelse
- 383 • redusere omfanget av mål, og omfanget av mål- og resultatstyring i hele organisasjonen
- 384 • satse på samskaping som et viktig verktøy for samspill mellom offentlig og ideell sektor

385 En fortsatt sosialdemokratisk strøm- og energipolitikk

386 Denne uttalelsen bygger på tiltakene som er beskrevet i Oslo Arbeiderpartis uttalelse "[En](#)
387 [sosialdemokratisk energipolitikk](#)" fra mars 2022, og tiltakene i denne uttalelsen må sees i
388 sammenheng med disse.

389 Innledning

391 Arbeiderbevegelsen har en stolt historie for ansvarlig forvaltning av naturressurser og fornybar
392 energi. Vårt kraftsystem er bygget på offentlig eierskap til ressursene, regulering gjennom
393 konsesjoner og et skattesystem som skal komme fellesskapet til gode. Gjennom utveksling av kraft
394 med Europa har Norge sikret store inntekter fra våre kraftressurser, tilgang på kraft i perioder med
395 underskudd og samtidig sikret trygghet og stabilitet for våre naboland.

396 Dagens energisystem har i utgangspunktet tjent Norge godt. Men krigen i Ukraina har vist hvor
397 sårbare Europa er når energisystemet blir satt på prøve. Klimakrisa krever samtidig en omfattende
398 omlegging fra et fossilt til fornybart energisystem, og massiv utbygging av fornybar energi. Det er
399 avgjørende at vi sikrer konkurransefortrinnene for kraftintensiv industri og lave strømpriser til
400 husholdningene. De store utfordringene krever et tempo i utbygging av energi vi ikke har sett før, og
401 at vi tar utfordringene på alvor.

403 Utfordringene vi må løse

405 Vår tids største utfordring er **klimaendringene**. Dagens energipolitikk krever at vi legger om til et
406 fornybart energisystem, samtidig som vi må hindre unødvendig nedbygging av naturressurser.
407 Fremtidens energisystem vil kreve at vi samarbeider med andre land om å sikre tilgang på nok
408 fornybar energi. Samtidig må Norge gjennom en av de største omleggingene i energipolitikken enn vi
409 har sett på mange år.

410 Norge ligger an til **kraftunderskudd** i årene som kommer, enkelte anslår allerede i 2026.
411 Elektrifisering av en rekke sektorer i samfunnet øker behovet for mer strøm, samtidig som vi har
412 store ambisjoner for utvikling av ny fornybar energi. Særlig elektrifisering av sokkelen i utvalgte
413 områder gir oss stort behov for mer fornybar energi. Klimakrisa krever at vi omstiller samfunnet fra
414 fossile energikilder til fornybare. Manglende utbygging av ny, fornybar energi kan gi store
415 konsekvenser for Norge.

416 Vårt energisystem påvirkes av **internasjonale forhold**. Krigen i Ukraina har vist at også energipolitikk
417 er sikkerhetspolitikk, og Norges gassleveranser er avgjørende for å sikre stabilitet og forutsigbarhet.
418 Samtidig har tregheten i omstilling gitt dramatiske konsekvenser for Europas evne til å sikre tilgang
419 på energi, og det er store behov for å øke utbyggingen av fornybare energikilder på kontinentet.

420 Vår tilgang på vannkraft har gitt Norge et stabilt, men **væravhengig kraftsystem**. Det gjør oss sårbare
421 for perioder med lavt nedbør og lite snøsmelting, og avhengig av å importere kraft i perioder.
422 Klimaendringene kan bidra til at konsekvensene av værforhold kan bli enda større, og gjør oss mer
423 sårbare for tilgang på kraft.

425 Vårt energisystem

427 Oslo Arbeiderparti mener det er avgjørende å sikre nasjonalt eierskap til våre naturressurser og
428 rettferdig skattlegging av utnyttelse. Vi ønsker fortsatt et konsesjonsbasert system og sterk
429 regulering, slik vårt energisystem alltid har vært bygget på. Samtidig er det avgjørende med et
430 energisystem som er koblet til Europa og kan bidra til å løse den økte etterspørselen etter fornybar
431 energi på tvers av landegrenser. Tilkoblingen er avgjørende for å hindre kraftunderskudd i perioder,
432 samtidig som det totalt sett bidrar til mindre nedbygging av natur. Norge må aktivt ta rolle i EUs
433

diskusjoner om strøm- og energimarkedet og sikre at ny politikk utvikles i tråd med norske interesser. Må vi også sikre norske interesser i infrastruktur og utbygging, og vurdere økt statlig eierskap i flere utbyggingsprosjekter innen fornybar energi.

Det viktigste virkemiddelet for å sikre overskudd på kraft, redusere konsekvensene av klimaendringene og redusere strømprisene, er å bygge ut mer energi. Denne uttalelsen bygger på tiltakene som er beskrevet i Oslo Arbeiderpartis uttalelse "En sosialdemokratisk energipolitikk" fra februar 2022, og utviklingen innenfor havvind, solenergi, vannkraft, vindkraft og annen grønn industri må sees i sammenheng med dette.

Oslo Arbeiderparti mener:

- raskt øke kapasiteten for saksbehandling av utbygging av fornybar kraft
- fjerne søknadsplikten i plan- og bygningsloven for utbygging av sol på tak og gjennomføre endringer i regelverket som tillater deling
- rammevilkår for kraftproduksjon skal legge til rette for investeringer i ny produksjon, oppgraderinger av vannkraftverk og gi mulighet til å bygge ut ny, grønn energi. Samtidig skal fellesskapet sikres inntekter fra forvaltning av felles ressurser.

En god strømstøtteordning for folk flest

Regjeringen har innført en ordning med strømstøtte som betyr mye for husholdningene. Oslo Arbeiderparti støtter forslagene som nå har kommet om forbedre ordningen og utvide den så den varer ut 2024. Strømprisene er fortsatt betydelig høyere enn det vi har vært vant med. Da er det riktig å beholde en raus støtteordning.

Over tid må målet være å bidra til å redusere folks strøm- og energiforbruk så strømprisene ikke har så stor betydning for folks økonomi. Ulempen med dagens ordning er at den svekker insentivene til å spare strøm. Etter hvert som strømstøtteordningen kan trappes ned, bør man legge den om så folk får større uttelling for å spare strøm. Lavere strømpriser gjør at staten bruker mindre penger på strømstøtte, noe som igjen gjør det mulig å sette av mer midler til effektive energisparingstiltak i husholdningene.

DISSENS – mindretallet ved Frode Jacobsen, Kamzy Gunaratnam, Agnes Nærland Viljugrein og Emre Gjul-Jensrud ønsker å erstatte kapittelet på L74-84 med følgende:

En rettferdig strømstøtteordning

Høye strømregninger rammer de med dårligst råd hardest. [Likevel melder SSB at det er de med høyest inntekt som får mest i strømstøtte](#). Oslo Arbeiderparti mener det må føres en fordelingspolitikk i Norge som sørger for at vanlige folk får bedre råd, og en strømstøtteordning som slår inn mer rettferdig.

I dag er det hvor mye strøm du bruker, ikke hvor god råd du har, som avgjør hva du får utbetalt i strømstøtte. Det er heller ikke forskjell mellom by og land, eller hvor mange mennesker husholdningen består av. Det hindrer både insentiver for strømsparing og god fordelingspolitikk. Oslo Arbeiderparti mener derfor det bør vurderes å legge om dagens strømstøtteordning til en modell med kontantutbetalinger. Målet er at hver innbygger skal motta et månedlig beløp i støtte, heller enn støtte over strømregningen.

På den måten følger ikke støtten strømforbruk, men gis uavhengig dette. Sann kan også strømstøtten gjøre en stor forskjell for mer sosial utjevning. En slik støtte er samtidig et insentiv for å gjøre strømsparingstiltak i eget hjem, og holde egne strømregninger lave. Det bør utredes ulike modeller for en slik støtteordninger og vurderes om f.eks. det skal gis økt støtte til alenehusholdninger eller om beløpet bør differensieres på bakgrunn av geografi i Norge.

486 **Oslo Arbeiderparti mener:**

- 487 • *dagens strømstøtteordning må omlegges til en modell med kontantutbetalinger. Støtten bør*
488 *ikke følge hver enkelt husholdnings strømutfgifter, men betales ut som en sum til alle*
489 *innbyggere. Det bør utredes hensyn til geografi og f.eks. om det skal differensieres for*
490 *alenehusholdninger, slik at støtteordningen i enda større grad tar hen syn til ulikt*
491 *utgangspunkt for evnen til å betale strømregningen. På den måten sikrer vi en mer rettferdig*
492 *strømstøtteordning enn i dag, og bidrar til redusert strømforbruk.*
- 493 • *innføre strengere krav til strømselskapenes markedsføring av pris, varighet og avtaletype,*
494 *styrke informasjonen til den enkelte og styrke håndhevingen og sanksjonering mot*
495 *strømselskap som bryter avtaler eller markedsføringsloven*

496

497 **Ny grønn industri og næringsliv**

498 Skal vi omstille norsk økonomi- og kraftproduksjon fra fossilt til fornybart, er Norge nødt til å utnytte
499 våre fortrinn. Da trengs det økt satsning innen industri og næringsliv der vi har forutsetninger til å
500 lykkes, slik som havvind, batteriproduksjon, hydrogen og andre grønne industrier. Staten må ta en
501 aktiv rolle gjennom økonomiske insentiver og gode rammevilkår for utviklingen av disse industriene,
502 samtidig som man må gjennomgå potensielle barrierer og redusere unødvendig omfattende
503 saksbehandling.

504

505 Et avgjørende steg for å sikre at utviklingen av nye industrier kan komme på plass, er gode
506 fastprisavtaler for industriaktører og tilgang på kraft. Derfor trengs det raskt utbygging av strømmnett
507 og flere insentiver for å tilby fastprisavtaler på strøm. Utbyggingen av kraftnettet bør ta
508 utgangspunkt i samfunnsøkonomisk lønnsomhet og faglige vurderinger.

509

510 **Oslo Arbeiderparti mener:**

- 511 • at det må bygges ut kraftnett over hele landet i tråd med økt behov for tilgang på fornybar
512 kraft
- 513 • det må gjennomgås insentiver, rammevilkår, saksbehandling og regelverk for å bygge ut ny,
514 grønn industri og sikre raskere utbygging av kraftnettet
- 515 • at det offentlige må sørge for at kraftselskapene tilbyr fastprisavtaler til konkurransedyktige
516 priser
- 517 • kjernekraft er en viktig bidragsyter til energimiksen i Europa vi må følge videre med på, men
518 at Norge i første omgang må prioritere utvikling av fornybar energi vi allerede har gode
519 forutsetninger for å lykkes med.

520

521 **Mer energisparing og -effektivisering**

522 Det økte energibehovet gjør at vi må prioritere hva vi skal bruke strøm på. Vi må bruke mindre strøm
523 enn i dag, og mange steder må vi bruke strøm smartere. Det er store muligheter innen
524 energieffektivisering- og økonomisering. Samtidig må det være mulig å gjøre ENØK-tiltak for vanlige
525 folk og de med dårligst råd.

526

527 Vi har nå mye erfaring og forskning som viser at energisparing ikke kan overlates til markedet alene.
528 Det holder heller ikke med økonomiske insentiver, det trengs reguleringer og kunnskapsutvikling for
529 å få til enøk-tiltak i stort monn. Oslo Arbeiderparti ønsker å stille strengere krav til energibruk i både
530 nye og eksisterende bygg, og bidra til at energisparing realiseres gjennom subsidier og gunstige
531 lån. Utviklingen av energi som en tjeneste gjør det mulig å lage gode låneordninger som kan
532 finansiere energisparing også for husholdninger med lav inntekt, på en måte som effektiv, rettferdig
533 og gir husholdningene en lavere totalregning fra dag én.

534

535 En av hovedutfordringene nå er at alle våre strømmnett må dimensjoneres for forbruket på de aller
536 kaldeste dagene. Alle energisparingstiltak som bidrar til å redusere strømforbruket de dagene vi
537 bruker mest strøm har dermed en dobbel gevinst, de sparer både strøm og kostnader ved

nettutbygging. Vi er derfor opptatt av å redusere bruken av strøm som varmekilde i norske bygg. Fjern- og nærvarme har et stort potensial i Norge. Vi trenger et nasjonalt program for realisering av disse energikildene, og sterkere mulighet for å kommunene å pålegge bruk av fjern- eller nærvarme i byggene.

Oslo Arbeiderparti mener:

- det er avgjørende å endre ENOVAs mandat slik at det også kan gi støtte til modne teknologier
- utvikle lavterskel støtteordninger til energieffektivisering for lavinntektshusholdninger slik at de får sterkere insentiver til å gjennomføre sparings- og effektiviseringstiltak.
- det i større grad må åpnes for å fullfinansiere energitiltak i både private og offentlige bygg for å få fart på redusert strømforbruk

Hensyn til natur og miljø

Noe av det mest krevende i energipolitikken er spørsmål om utbygging og hensyn til natur og miljø. Samtidig som det kreves en enorm utbygging av fornybar energi, er også naturkrisen avhengig av at vi tar vare på mer av norsk natur. Derfor må noen naturområder særlig ihensyntas i utbyggingsspørsmål, og noen prinsipper må ligge fast.

Oslo Arbeiderparti mener:

- det ikke skal bygges ut nye vannkraftverk i vernede vassdrag. Unntak kan i særlige tilfeller gjøres i sammenheng med flomforebygging.
- våre menneskerettslige forpliktelser overfor samer som urfolk må ivaretas